

הגדה של פסח (7)

ששאל: "מי ה' אשר אשמע בקולו", וסופו היה שעל כל קושיא קיבל מכה קשה מאת הבורא, ואז התיישבו לו כל הקושיות.

הגדה של פסח "נפלאותיך אשיחה" מאת הרב יצחק זילברשטיין שליט"א

כולנו נבונים יודעים את התורה

שנינו (אבות פ"ג מ"ז), אם אין בינה אין דעת. ופרש רש"י, שהדעת גדולה מבינה. שיש אדם מבין, אבל אינו יודע לתת טעם וראיה, שזה הדעת. ובזה יתפרש נוסח התפילה: "אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה". שאנוש הוא מי שאינו חכם (רש"י ישעיה ח.א.) ואדם הוא איש המעלה (תוס' סנהדרין נט.). את הבינה, אפשר ללמד אף את מי שבבחינת אנוש. אבל את הדעת א"א ללמד, רק לחון בה את החכם, כמו שנאמר: "יהב חכמה לחכימין" (דניאל ב. כא), שיבין טעם כל דבר וימצא ראיותיו. *הגדה של פסח "תורת חיים" מאת הרב חיים קניבסקי זצ"ל*

שתאמר יציאת מצרים בלילות: המיוחד בסיפור יציאת מצרים

המצוה המרכזית בליל הסדר היא "סיפור יציאת מצרים". שואלים המפרשים: מה בין המצוה הזאת לבין מצות "הזכרת יציאת מצרים" שנוהגת בכל הימים והלילות? ה"כתב סופר" מבאר במשל: בחור עזב את ביתו שבחוץ לארץ, ועלה לארץ ישראל ללמוד כמה שנים בישיבה. בטרם עזב את ביתו הפקיד ביד אמו תמונת מזכרת עדכנית, אותה צילם יום קודם בהיותו בפארק. האמא הניחה את התמונה בויטרינה. הבחור הגיע לארץ ולמד בישיבה פלונית ארבע שנים עם אותו חברותא. לפני שובו חזרו לביתו בחוץ לארץ, נתן לחברותא שלו את אותה תמונה שנתן לאמו, ומאחוריה כתב "לידידי ורעי"! תמונת מזכרת, בהוקרה ובהערכה, ממני משה. האמא והחבר קבלו אותה התמונה, אך יש הבדל תהומי מבחינת היעוד שלה בשני המקרים: כשאתה נותן תמונה לחבר, המטרה היא שהחבר יזכור אותך, שכל אימת שיפתח את האלבוש יזכור שהיה לו פעם חבר כזה. לעומת זאת לאמא לא צריך לתת תזכורת, היא זוכרת את הבן שלה עשרים וארבע שעות ביממא. בכל עת ובכל שעה היא חושבת על הבן שלה שיושב עכשיו בישיבה ולומד תורה בשיא הלהט. הצורך בתמונה הוא, שכשהאמא תרגיש ערגה וכיסופים לבנה, תוכל להתבונן בתמונה, ללטף אותה, לחבק אותה, ובכך להביע את כסופיה לבנה. הזכרת יציאת מצרים, אומר ה"כתב סופר", כמוה כתמונה לחבר, אנחנו מקיימים הרבה מצוות שהן זכר ליציאת מצרים, ומטרתן שנוזכר את ה'. המיוחד בליל הסדר, ובסיפור יציאת מצרים, הוא

כרפס: רמזי וטעמי הכרפס

על מהות השם "כרפס" נאמרו מספר טעמים: ה"מ"א" (סי תעג סק"ד) מביא, שאותיות המילה "כרפס" הן 'ס' פרך', כלומר: שישים ריבוא יהודים עבדו בפרך. מובא בספר "אמרי שאול" שהטעם שמטבילים אותו במי מלח, הוא כנגד דמעות בני ישראל שהיו מורידים תוך כדי עבודת הפרך. יש שבארו, ש"כרפס" עולה בגימטריא ש"ס, וזה מתאים היטב עם הטבלתו במי מלח, משום שכבר אמר התנא באבות (ו. ד) "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל". טעם נוסף מובא בספר "מטעמי יצחק": ראשי התיבות של המילה "כרפס" הן: כל סוס רכב פרעה, כיון שהמצרים טבעו במימי המלוחים של ים סוף, אנו טובלים לזכר זאת את הכרפס במי מלח. רבי מנחם מנדל מרמינוב זצ"ל ביאר: שהמילה "כרפס" טמון רמז גדול: כלל ראשון פה סגור. אומר בעל ההגדה: גם כאשר אדם צריך לפתוח את פיו ולדבר, עליו לעשות "יחץ, מגיד", היינו שידבר רק מחצית ממה שהיה בדעתו לדבר, ואז יתקיים בכך "מוציא מצה", תוציא מביתך כל מריבה שהיתה עלולה להיווצר בעיקבות הדיבורים המיותרים, וממילא תזכה ל"שולחן עורך", שלום ושפע, מפני שמיד לאחר "שולחן עורך" מגיע "צפון", והרי אמרו חז"ל (ב"ב כה.): "הרוצה לעשיר יצפין", ולבסוף יתקיים בכך החלק של "הלל נרצה", ותשיר ותזמר להקב"ה על כל השפע שזכית לו. אולם, אם תוציא מפיך את כל מה שחשבת לומר, יהיה לך "מרור כורך", דהיינו: תאכל מרורים בתוך ביתך. *הגדה של פסח "נעימות יאמרו" מאת הרב רוזנבלום שליט"א*

מה נשתנה כנגד ארבע בנים

אומר ה"שפת אמת" שארבע הקושיות של "מה נשתנה"? הם כנגד ארבע בנים שדיברה בהם תורה: מצה שהיא מצוה דאורייתא, כנגד שאלת חכם, "מה העדות... אשר צוה ה' אלוקינו אתכם". מרור כנגד שאלת רשע, שאינו מבין מה הטעם שאוכלים מרור אחרי שכבר נגאלו, ומראה בזה שאין לו חפץ לזכור את המרירות שהיה לעם ישראל. ההסבה היא שאלת התם "מה זאת", שהוא שינוי הניכר בגוף האדם, כי התם אינו מבחין בשינויים הקשורים באכילה, כי כל מה שנותנים לו מכניס לפיו, ורק בשינויים הניכרים בגוף האדם מורגשים על ידו. ב' הטיבולים כנגד שאינו יודע לשאול, שכל ענין שני הטיבולים בליל הסדר, בא כדי לעורר את הבן לשאול.

יהודי התאונן בפני בעל ה"יסוד העבודה" ואמר: שיש לו קושיות באמונת הבורא. ענה לו ה"יסוד העבודה": אינך הראשון שמקשה כלפי מעלה, כבר קדמך פרעה

הלכה: מה נשתנה אם כל בן צריך לשאול המה נשתנה או סגי באחד מהן.

יש לדון במי שיש לו כמה בנים סביב לשולחנו, האם צריך שכל בן ישאל את הד' קושיות, או סגי שבן אחד שואל. וביאר הגרא"ב פינקל זצ"ל: דזה תלוי במה שחקרו בעיקר חיוב והגדת לבנך, האם עיקר הקיום הוא דין בבן, או דעיקר הקיום הוא בהאב, וצריך הבן רק לאשווי' דרך שאלה ותשובה, דאם הוא דין בבן, צריך שכל בניו ישאלו, אבל אם עיקר הדין הוא באב, סגי שבן אחד ישאל. הגרי"ש אלישיב זצ"ל השיב שרק אחד שואל. אך הגרא"ב פינקל זצ"ל הקפיד שכל אחד ואחד מהבנים והנכדים עד האחרון שבהם ישאל מה נשתנה, וזהו משום שהבן הוא עיקר המצוה זו, ולכן כל בן הוא מחוייב בפני עצמו.

חיים

פתגם: דיבור הוא כסף ושתיקה היא זהב

פתגם יידיש

תקירה: קרבן תמיד

חיוב כללי שבכל יום יקריבו שני תמידים, או חיוב נפרד על כל יום ויום. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה תמיד) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שני יוסף

שני רבנים היו בעיר אחת ושניהם נקראו בשם רב יוסף. היה אחד אהוב על הבריות ורצוי לכל אחיו, ואילו השני לא היתה דעת הבריות נוחה הימנו באשר היה בעל מזג קשה ואיש ריב ומחלוקת. היו אנשי העיר אומרים על הראשון: "יוסף דעת" ועל השני "יוסף מכאוב". ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קלד)

שבת שלום, פסח כשר ושמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר ולינתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחזה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, מיכאל צירלי בן ג'וליט אסתר.

הערגה והכיסופים שעלינו להרגיש בלילה המיוחד הזה. ריבוננו של עולם, אנחנו מתגעגעים אליך. אנחנו מבקשים להודות לך, מעל ומעבר להודאה רגילה, על כל הניסים שעשית לנו. זהו לילה של אמונה. לילה שממנו נשאב חיזוק באמונה למשך כל השנה כולה.

הגדה של פסח "נעימות יאמרו" מאת הרב רוזנבלום שליט"א

רשע מה הוא: ה"חזון איש" התבטא, כי גם יהודי בינוני הוא יהודי כשר, לא כל כלל ישראל צדיקים. אך הוסיף ואמר: במה הדברים אמורים, כאשר באמת היהודי שואף להיות צדיק, אלא שאינו מצליח בכך משום שיצרו הרע מצליח להסית אותו, וכך הוא נותר בינוני, זה כבר טרייף! הוא בכלל: "ארור אשר לא יקיים את דברי התורה". מי שמסתפק בבינוניות הוא טרף! יהודי צריך לשאוף למקסימום, להיות צדיק גמור!

הגדה של פסח "יחי ראובן"

שאינו יודע לשאול את פתח לו

אם נתבונן נראה שתשובת ה"שאינו יודע לשאול" זוהי תשובתו של הרשע, מדוע? אלא ביאר הגר"א, שהבן הרשע מדבר בחוצפה ושואל מה העבודה הזאת לכם, אין כל תועלת להתווכח עמו ולחנכו, שהרי אינו שואל כדי לעשות תשובה אלא כוונתו רק לומר את שלו, לפיכך אין אביו עונה לו, אלא יתייחס האב לשאר בנים ובפרט לתמימים שעדיין אינם יודעים לשאול, שלא ילמדו ממנו. לכן כשמדבר בבן הרשע אומר "לי ולא לך" ולא אמר "לי ולא לך", כי מדבר עם שאר הבנים עליו. ולכן עונה לשאינו יודע לשאול את התשובה של שאלת הרשע. וזה הטעם שבכל הבנים כתוב "והגדת לבנך", "ואמרת לבנך", ואילו בבן הרשע לא כתוב אלא ואמרתם בלבד.

הגדה של פסח "אוצרות התורה"

סוד שתי ההטבלות

בכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחד, הלילה הזה שתי פעמים. סוד נפלא כתב ה"בן איש חי" בטעם שתי הטיבולים שאנו מטבילין בלילה הזה: הגלות התחילה ע"י טבילה, במכירת יוסף, שבה נאמר: "ויטבלו את הכתונת בדם", וגם הגאולה התחילה ע"י טבילה: "ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף", וכוונת הדברים מבואר בספרים, שאף שנגזר כבר כברית בן הבתרים "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם", מכל מקום, השעבוד והצרות והעבדות נקבעו במעשה מכירת יוסף, כעונש אל שנאת החינם שנתבע מקנאתם בו, כמבואר בתורה, ולכן טבילת הכתונת בדם נחשבת להתחלת השעבוד והגלות, ומשום כך בעת הגאולה הורו מן השמים לישראל מהי הדרך להינצל מן הגלות, ע"י אגודת אזוב, המרומזת למצב שבו כל ישראל אגודים יחד בהכנעה ובענווה, וע"י התבוננות במעשה זו יזכה להיגאל גאולת עולם, ולא יפלו בפח של לשון הרע ושנאת חינם.

הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"

